

Okul Binalarının Kullanılması

Doç. Dr. Haydar TAYMAZ (*)

Bir okulun mal varlığı, eğitim amacı ile yararlanılmak üzere inşa ettirilen tesislerin tümünü kapsar. Okul yöneticisi, eğitim ve öğretim etkinliklerini planlarken, bu tesislerin tümünü ve özelliklerini gözönünde bulundurur ve maksimum düzeyde yararlanma yollarını arar.

Okul tesislerinin kullanım, bakım ve onarım işlerinin sağlıklı olarak yapılabilmesi için 1/50 veya 1/100 ölçeğinde çizilmiş uygulama projeleri bulundurulmalıdır. Özellikle eski okullarda bu tür projeler sağlanamayabilir. Bu gibi durumlarda, röleve yaptırılarak panlar yeniden çizdirilebilir.

Eğitim etkinliklerinde kullanılacak her binanın, bölümün ve odanın isimlendirilmesi, harf veya rakamlarla belirlenmesi gerekir.

1. İki veya daha fazla bloktan oluşan veya giriş kapısı sayısı birden fazla olan binalarda, bloklar veya giriş kapılarına özel isimler verilir veya büyük harflerle belirlenir. İsim veya harfler, kapıların üstlerine veya yanlarına kolaylıkla görülecek şekilde yazılır.

2. Binaların kat sayısı birden fazla olduğundan katlar da numaralanır. Binalara yol seviyesinden girilen kata zemin kat adı verilir. Zeminin üstündeki birinci kat olarak başlar ve devam eder. Bodrum olan binalardan bodrumlar da zeminden aşağı doğru birinci bodrum kat olarak başlar ve devam eder. Katlar, özellikle girişte ve merdiven başlarında romen rakamı veya yazı ile belirlenerek gösterilir. Kat numaraları veya adları levha halinde asılabilir veya duvara yazılabilir.

3. Binaların her katındaki odalar numaralanırken, yerinin belirlenmesini kolaylaştırıcı bir sistem geliştirilir. Girişlerden başlanarak

(*) A. Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyesi.

verilecek numaralarda zemin kat esas alınarak, ilk rakam bulunduğu katı ve izliyen iki rakam, kattaki oda numarasını gösterecek şekilde tertiplenir. Örneğin, zemin kat odalarına 001-099, birinci kat odalarına 101-199 ve ikinci kat odalarına 201-299, bodrum kat odalarına b01-b99 arasında numara verilir. Odalar bir koridor üzerinde karşılıklı olarak sıralanmışsa, bir taraftaki kapılar tek, karşı taraftaki kapılar çift rakamlı sayılarla numaralanır.

Okullarda öğretim yılı başında, haftalık ders dağıtım programı yapılırken dikkate alınması gereken en önemli iki unsur, insan ve madde kaynaklarıdır. Bunlar, öğrenciler ve oluşturdukları sınıf ile şubeler, dersleri okutacak olan öğretmenlerin branşları ve haftalık ders saatleri sayısı, okulda öğretim yapabilecek yerler ile kullanılacak araçlardır. Her branş ve sınıfta oluşturulan şubelerdeki öğrencilerin haftalık ders dağıtımları zaman çizelgesi üzerinde gösterilirken, aynı zamanda derslerin özelliklerine göre yerleşim planı da yapılmalıdır. Bunun için haftalık öğretim programına göre binaların durumunu gösterir. Çizelge üzerinde öğretim yapılacak dersin oda numarası, günü ve saatleri gösterilir. Böylece çizelge üzerinde bir sınıftaki dersin yapılacağı gün, saat ve yeri kolaylıkla bulunabilir.

Okul binalarının kullanılmasında kapasiteden yararlanma derecesini saptayabilmek için, öğrencilerin eğitim ve öğretim etkinliklerinde sürekli veya geçici olarak yararlandıkları birimler esas alınır. Sürekli olarak kullanılan birimler, dershaneler, laboratuvarlar, resimhaneler ve atelyelerdir. Geçici olarak kullanılan birimler, toplantı veya jimnastik salonları, kütüphaneler, kafeterya ve benzeri yerlerdir.

Okul binalarının kapasitelerinden yararlanma derecesinin belirlenmesinde, sürekli olarak kullanılacak birimlerin normal koşullarda haftada kaç saat kullanılacağı ve kaç saat kullanıldığı saptanır. Kullanılacağı saat ile kullandığı saat kıyaslanır ve yararlanıldığı süre, normale göre yüzde olarak belirlenir. Kuşkusuz en ideal olanı, kapasitenin yüzde yüz veya yakın derecede kullanılmasıdır.

Örnek :

Dört meslek branşında öğretim yapan optimum 600 öğrencilik olan bir endüstri meslek lisesinde binaların kullanımı ve kapasiteden yararlanma derecesinin hesaplanması :

1. Okul Binaları üç bloktan oluşmaktadır.

A Blok — Yönetim, derslane, laboratuvar, resimhaneler ve kütüphanelerin bulunduğu üç katlı bina.

..... OKULU

ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE BİNALARIN KULLANILMA
ÇİZELGESİ

Bloklar	A Blok										B Blok								
	008	010	104	105	106	107	212	213	214	215	304	306	309	003	004	007	009	013	015
Kapı No																			
Gün ve Saatler																			
1																			
2																			
3																			
4																			
5																			
6																			
7																			
8																			
9																			
10																			
Pazartesi																			

→ Cuma gününe kadar devam

B Blok — Atelyeler ve teknoloji odalarının bulunduğu tek katlı bina.

C Blok — Kafeterya ve spor salonunun bulunduğu iki katlı bina.

2. Öğretim yapılan birimler, sınıfta en çok 40 öğrenci olacağına göre planlanmıştır.

3. Okulda aşağıdaki meslek branşları ve sınıflar bulunmakta, şubelerdeki öğrenci sayısı 25 ile 40 arasında değişmektedir.

Ağaççileri : Üç sınıf, her sınıfta birer şube

Metalişleri : Üç sınıf, her sınıfta birer şube

Tesviye : Üç sınıf, her sınıfta ikişer şube

Elektrik : Üş sınıf, her sınıfta ikişer şube

4. Okulda öğretim, haftada beş gün ve günde on saat olmak üzere, toplam elli saat yapılmaktadır.

5. Her branş ve sınıfta haftalık ders saatleri toplamı ortalama 44 saattir.

OKUL BİNALARININ ÖĞRETİM KAPASİTESİ VE KULLANILMASI

Kapı No	Odanın Türü	Öğrenci Kapasitesi	Haftalık		
			Maksimum Kullanım	Gerçek Kullanım	Kullanım % si
A Blok	008 Fizik Lab.	40	50	26	52
	010 Kimya Lab.	40	50	18	36
	104 Dershane	40	50	44	88
	105 Dershane	40	50	44	88
	106 Dershane	40	50	42	84
	107 Dershane	40	50	42	84
	212 Dershane	40	50	40	80
	213 Dershane	40	50	40	80
	214 Dershane	40	50	40	80
	215 Dershane	40	50	38	76
	304 Resimhane	40	50	40	80
	306 Resimhane	40	50	40	80
	309 Kütüphane	120	40	—	—

B Blok	003 Ağaç İş. Atl.	40	50	48	96
	004 Malzeme ve Teknoloji odası	40	50	12	24
	007 Metal İşl. Atl.	40	50	48	96
	009 Malzeme ve Teknolojisi odası	40	50	18	36
	013 Tes. Atl. I	40	50	42	84
	015 Tes. Atl. II	40	50	42	84
	016 Teknoloji Odası	40	50	32	84
	020 Elek. Atl. I	40	50	36	72
	021 Elek. Atl. II	40	50	36	72
	023 Elek. Lab.	40	50	24	48
C Blok	004 Kafeterya	400	—	—	—
	008 Çok amaçlı salon	400	—	—	—
			1100	792	1584

Haftalık Gerçek
Kullanım saati $\times 100$

$$\text{Kullanım Yüzdesi} = \frac{\text{Haftalık Gerçek Kullanım saati} \times 100}{\text{Haftalık maksimum Kullanım saati}}$$

$$\text{Kullanım Yüzdesi} = \frac{792 \times 100}{1100} = \% 72$$

Bu okulda binaların kullanılmasında kapasiteden yararlanma derecesi % 72 dir.

«Okul, genç beyinlere, insanlığa saygıyı, ulus ve yurt sevgisini, bağımsızlık şerefini öğretir.»

ATATÜRK